

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKÎ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

YİYECEK İÇECEK HİZMETLERİ

**TÜRK MUTFAĞINDA KOMPOSTO VE
HOŞAFLAR**

ANKARA 2006

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. KOMPOSTO VE HOŞAF HAZIRLAMA	3
1.1. Komposto ve Hoşafın Türk Mutfağındaki Yeri ve Önemi	3
1.2. Komposto ve Hoşafın Hazırlanmasında Kullanılan Meyve Çeşitleri	4
1.2.1. Taze Meyveler	4
1.2.2. Kuru Meyveler	7
1.3. Meyveleri Hazırlamada Dikkat Edilecek Noktalar	9
UYGULAMA FAALİYETİ-1	10
UYGULAMA FAALİYETİ-2	11
UYGULAMA FAALİYETİ-3	12
UYGULAMA FAALİYETİ-4	13
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	14
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	16
2. KOMPOSTO VE HOŞAF PİŞİRME	16
2.1. Komposto ve Hoşaf Çeşitleri ve İşlem Basamakları	16
2.2. Servise Hazırlama İlkeleri	17
UYGULAMA FAALİYETİ-1	19
UYGULAMA FAALİYETİ-2	20
UYGULAMA FAALİYETİ-3	21
UYGULAMA FAALİYETİ-4	22
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	23
MODÜL DEĞERLENDİRME	25
CEVAP ANAHTARLARI	26
KAYNAKÇA	27

AÇIKLAMALAR

KOD	811ORK058
ALAN	Yiyecek İçecek Hizmetleri
DAL/MESLEK	Aşçılık
MODÜLÜN ADI	Türk Mutfağında Komposto ve Hoşafklar
MODÜLÜN TANIMI	Türk Mutfağında yer alan komposto ve hoşafkları özelliğine uygun olarak hazırlama ve pişirme becerisini kazandıracak olan öğretim materyalidir.
SÜRE	40/8
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Komposto ve hoşafklar hazırlamak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç: Uygun mutfak ortamı sağlandığında;meyve çeşitlerini kullanarak, yörelere özgü, istenilen lezzet, renk ve görünümde yöresel komposto ve hoşafkları hazırlayarak servise hazır hale getirebileceksiniz. Amaçlar: <ul style="list-style-type: none">➤ Yörelere özgü, komposto ve hoşafkları hazırlayabileceksiniz.➤ Yörelere özgü komposto ve hoşafkları pişirerek servise hazır hale getirebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Tencere, küvet, doğrama tahtası, bıçak, çekirdek çıkarma aleti, metal kaşık, kepçe, kevgir, büyük kâse
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her bir öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Modül sonunda ise kazandığınız bilgi ve beceri, tavırları ölçmek amacıyla öğretmen tarafından hazırlanacak ölçme araçları ile değerlendirileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Aşçılık dalının önemli derslerinden biri olan Türk Mutfağı Yemekleri içerisinde yer alan Komposto ve Hoşafklar modülünü öğreneceksiniz.

Türk mutfağının en önemli özelliklerinden biri olan çeşit zenginliği birçok etkene bağlıdır. Orta Asya ve Anadolu topraklarının sunduğu ürünlerdeki çeşitlilik, uzun bir tarihsel süreç boyunca birbirinden farklı birçok kültürle yaşanan etkileşim, Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluk saraylarında gelişen yeni tatlar, mutfak kültürümüzün yeni yapısını kazanmasında rol oynamıştır.

Bu modül ile yörelere özgü komposto ve hoşafı pişirip, süsleyerek servise hazır hale getirebileceksiniz. Böylelikle komposto ve hoşafı hazırlayabilecek bilgi ve beceriye ulaşacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında, meyve çeşitlerini kullanarak yörelerin kültürüne özgü komposto ve hoşaf araç ve gereçlerini hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizdeki otel mutfağı, restoran ve kurum mutfaklarında hazırlanan komposto ve hoşaf çeşitlerini araştırınız.
- Yörenizde komposto ve hoşaf yapımında daha çok hangi meyveler kullanılmaktadır? Araştırınız.

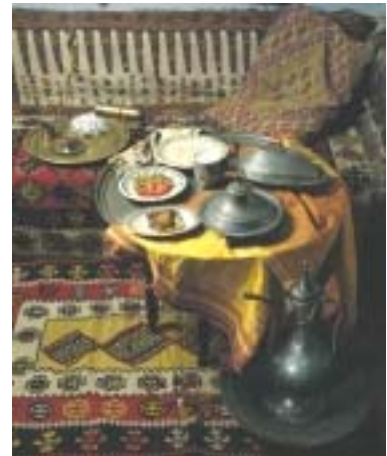
1. KOMPOSTO VE HOŞAF HAZIRLAMA

1.1. Komposto ve Hoşafların Türk Mutfağındaki Yeri ve Önemi

Türk mutfak kültüründe yemek sırasında alkollü içecekler ve su yer almazdı. Bunun yerini hoşaf ve kompostolar, şuruplar almıştır.

Hoşaf, aslında, kuru meyvelerle yapılan bir tür şerbetir. Yani şerbetin taneli ve daha şekerli olanıdır. Hoşaf kelimesinin aslı **hoş-ab** yani **hoş su**' dur. Ana malzemesi şeker, su ve kuru meyvelerdir. Kuru meyvenin yerine meyvenin taze olanı kullanılırsa, buna da genellikle **komposto** adı verilir.

Mükemmel bir Osmanlı ziyafeti her zaman hoşaf biterdi. Daha doğrusu her ziyafetin sonunda kahveden önce hoşaf sunulurdu. Sofraya iki kaşık konur, bunlardan bir tanesi ile çorba, diğeri ile de susuzluğu gidermek için şerbet ve hoşaf içmekte kullanılırdı. Osmanlılar günde iki öğün yemek yerlerdi. Birincisi, sabahın ilk saatlerinde yenen kahvaltı, ikincisi de güneşin batmasından az önce yenilen akşam yemeğiydi. Öğlen yemeği yenmezdi; kahvaltı doyurucu ve tok tutan esaslı bir yemektir; bu yüzden de öğleyin kolay kolay acıklımazdı. Acıkan olursa meyve, yoğurt yer, ayran ya da hoşaf içerdi.

Tatlılar, Osmanlı mutfağında et ve pilav kadar önemli olup tatlısız bir Osmanlı sofrası düşünülemezdi. Sıradan, günlük yemeklerde bile mutlaka bir tatlı yenilir, ziyafetlerde özellikle ramazanda sofralar helva, zerde, komposto, hoşaf gibi çeşitli tatlılarla donatılırdı.

Ramazanda iftar ve sahur yemeklerinde, pilav, börek gibi kuru yemeklerin arkasından daima komposto, hoşaf veya şerbet sunulurdu.

Osmanlı başkentine gelen yabancı gezginlerin tanıklıklarından, şöenlerde yapılan ikramlarda, saray muhasebe defterlerinden ve yemek tariflerinden; 15. yüzyıldan 18. yüzyılın sonralarına kadar Osmanlı mutfağında en çok üretilen tatlıların helvalar, meyveli şekerlemeler, reçeller, hoşaf ve şerbetler olduğu anlaşılıyor.

Günümüzde komposto ve hoşaf eski önemini yitirmiştir. Çoğunlukla ramazan ayında iftar ve sahur sofralarında, diyet menülerinde yer almaktadır. Artık sofralarımızda ayran, şerbet ve hoşaf gibi sağlıklı içeceklerin yerini, gazlı ve asitli sağlıksız içecekler almaya başlamıştır.

1.2. Komposto ve Hoşafı Hazırlamada Kullanılan Meyve Çeşitleri

Tatlı yiyeceklerin bir boyutunu meyveler oluşturur. Anadolu zengin bir meyve kültürüne sahiptir.

Meyveler genel olarak beslenmede su, vitamin, mineral maddeler ve karbonhidrat kaynağı olarak önem taşır. Birçok meyve belli vitaminleri önemli düzeyde içinde bulundurur. Özellikle taze meyveler C vitamini kaynağıdır. Minerallerden ise demir, çinko, bakır, sodyum, potasyum, fosfor, magnezyum içerir. Meyveler taşıdıkları karbonhidratlardan özellikle selüloz ile sindirime yardımcı olur, bağırsak sağlığında önemli rol oynar.

Meyveler çeşitli biçimlerde değerlendirilir. Hem taze olarak hem de kurutulularak tüketilir (Resim 1.1).

Resim 1.1: Taze meyveler

1.2.1. Taze Meyveler

Genellikle taze meyveler çiğ olarak tüketilir. Bunun yanında çeşitli kompostolar daha çok taze meyvelerden hazırlanır. Anadolu'da elma, kayısı, armut, ayva, vişne, portakal ve kızılcık gibi meyvelerin tazelerinden komposto yapılmaktadır.

Elma, en çok tüketilen meyvedir. Çok çeşitli cinsleri vardır. Ekşisi, tatlısı, sulusu, sert olanı yörelere göre değişir. Çeşitli tatlılarda kullanılan temel meyvelerdendir (Resim 1.2).

Resim 1.2: Elma

Kiraz ve vişne, Anadolu'da bolca üretilir. Kiraz daha çok sade olarak tüketilirse de kompostosu da yapılır. Taze vişneden daha çok reçel, şurup, komposto; kurusundan ise hoşaf yapılır (Resim 3).

Resim 1.3: Kiraz

Kayısı, şekerpare, zerdali gibi çok çeşitleri olan bir başka meyvedir. Hoş kokusu ve lezzetinin yanında besin değeri de son derece yüksektir. Komposto ve hoşaf hazırlamada taze ve kurusu en çok kullanılan meyvedir (Resim 1.4).

Resim 1.4: Kayısı

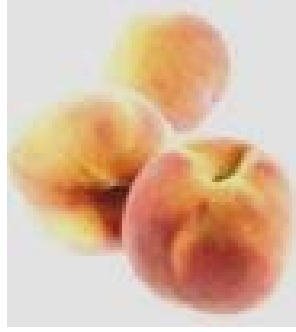
Ayva, çok uzun çağlardan beri bilinen meyvelerdendir. Sarı rengi, hoş kokusu ile sevilerek yenilir. Pişirildiğinde çiğ yenildiğinden daha lezzetli ve güzel kokulu olur (Resim 1.5).

Resim 1.5: Ayva

Armut, çeşitli türleriyle Anadolu’da yaygındır.Daha çok çiğ tüketilmekle birlikte kurusu hoşaf yapımında çok kullanılır..

Şeftali, yaz aylarının en sevilen meyvelerindendir. Bol sulu ve tatlı olan bu meyvenin en önemli özelliği kabuğunun tüylü olmasıdır. Bir şeftali türü olan Nektarin ise tüsüzdür. Çekirdeği kolay ayrılana yarma şeftali, ete yapışık olana et şeftalisi adı verilir. Yarma şeftalinin aroması daha güzel olduğu için genellikle taze meyve olarak tüketilir (Resim 1.6).

Resim 1.6: Şeftali

Çilek, günümüzde gelişmiş seracılık sayesinde her mevsim kolaylıkla bulunmaktadır. Tüm pasta ve tatlılarda kullanılır. Ancak bahar mevsiminde yetişenler mis gibi kokusu ve tadı ile reçel, şerbet, komposto yapmada daha çok tercih edilir (Resim 1.7).

Resim 1.7: Çilek

Kızılcık, Anadolu’da tanınan küçük kırmızı renkli görüntüsüyle hoş bir meyvedir. Daha çok kurusundan hoşaf, tazesinden komposto yapılır.

Taze meyvelerden komposto ve hoşaf hazırlanırken; çilek,vişne, kayısı, şeftali gibi yumuşak taze meyvelerden yapılan kompostolarda, önce şeker ve su birlikte kaynatılır. Küçük olan meyveler bütün olarak, iri olanlar ise dilimlenerek bu su içerisine ilave edilir. Kısık ateş üzerinde yumuşayınca kadar pişirilir.

Ayva, elma, armut gibi sert meyvelerden komposto ve hoşaf hazırlanırken, meyvelerin önce kabukları soyulur, dilimlenir. Yumuşayınca kadar yeteri miktarda su ile haşlanır,

sonra şekeri ilave edilir. Kısık ateşte renklenip, şekerli suyu biraz kıvamlaşınca kadar kaynatılır. Eğer meyveler şekerle birlikte haşlanırsa, meyveler yumuşamaz.

1.2.2. Kuru Meyveler

Kuru meyveler, taze meyvelerin içerdikleri % 80-95 oranındaki suyun %10-20 oranlarına düşürülmesi ile elde edilir. Meyvelerin kurutulması çok eski dönemlere dayanır.

Kurutma işlemi, güneşte veya yapay olarak yapılmaktadır. Meyvelere kurutulmadan önce ön işlem olarak kükürtleme yapılır. Bunun nedeni kurutma sırasında oluşabilecek renk değişmesini önlemektir. Ancak güneşte kurutulan meyvelerin rengi bozulsa da daha lezzetli olur (Resim 1.8).

Resim 1.8:Kuru meyveler

Meyvelerin kurutulması sonrası C vitamini dışında diğer besin öğeleri korunduğundan sağlık için oldukça yararlıdır. ***Kuru meyvelerde özellikle demir, kalsiyum, çinko, E vitamini ve şeker oranı daha fazladır.***

Anadolu’da daha çok kayısı, vişne, erik, dut, elma, armut, üzüm, incir, kızılıçık gibi meyveler kurutulur. Kurutulan bu meyveler de “***yak veya kak, çir, kişniş***” gibi isimler alır.

Kuru kayısı, lifli bir meyvedir. Bu nedenle besleyici özelliğinin yanı sıra sağlık için de çok yararlıdır. Genellikle güneşte bütün veya yarım halde kurutulur (Resim 1.9).

Resim 1,9: Kuru kayısı

Erik, en çok kurutulan meyvelerden birisidir. Çeşitli cinsleri vardır (papaz eriği, mürdüm eriği gibi) (Resim 1.10).

Resim 1.10: Kuru erik

Üzüm, yurdumuzda en fazla kurutulan meyvedir. Çekirdekli ve çekirdeksiz olmak üzere başlıca iki çeşit üzüm kurutulur. Mutfaklarda çekirdeksiz olan sultani cinsi daha çok tercih edilir (Resim 1.11).

Resim 1.11: Kuru üzüm

İncir, üzümde olduğu gibi en fazla kurutulan bir başka meyvedir. İncir, diğer meyvelerden farklı olarak önce ağaçta bırakılarak mümkün olduğunca kurumaya terk edilir. Sonra kuruyarak ağaçtan düşenlerde hasırlar üzerine serilerek gölgede kurutulur (Resim 1.12).

Resim 1.12: Kuru incir

Elma ve Armut ise, kabukları soyulur, ikiye bölünür veya dilimlenerek kurulur (Resim 1.13).

Resim 1.13: Kuru elma

Kurulmuş meyveler kuruyemiş ve daha çok da hoşaf yapımında kullanılır.

Kuru meyvelerden yapılacak hoşaflarda; kuru meyve akşamdan ıslatılır, kabarması sağlanır.İslatıldığı suda kaynatılarak yumuşatılır. Sonra şekeri ilave edilir. şeker eriyinceye kadar 1-2 taşım kaynatılır. Soğuk olarak servisi yapılır.

1.3. Meyveleri Hazırlamada Dikkat Edilecek Noktalar

- Taze meyveler kullanılacaksa mutlaka mevsim meyveleri tercih edilmelidir.
- Kullanılacak taze meyveler, eziksiz, beresiz, çürüksüz olmalıdır.
- Kuru meyvelerde renk değişikliği olmamalı, beyaz lekeler, kũf bulunmamalıdır.
- Taze ve kuru meyveler önce bol suda çok iyi yıkanmalıdır.
- Kabukları soyulacak olan taze meyvelerin kabukları ince soyulmalıdır.
- Elma,armut gibi beyaz renkli meyveler kabukları soyulduktan sonra bekletilmeden kullanılmalıdır.
- Beklemesi gereken soyulup, doğranmış meyveler, içerisinde limon suyu ve çok az tuz bulunan suda bekletilmelidir. Böylece renklerinin kararması önlenmiş olur.
- Kuru meyveler kabarması için önceden suda ıslatılmalıdır.
- Elma, ayva gibi sert meyveler önce su ile yumuşayıncaya kadar haşlanmalıdır.
- Çilek, vişne gibi yumuşak meyveler şekerli kaynayan suda kısa süre pişirilmelidir.
- Komposto ve hoşaf yapımında şeker oranı meyvelerin tatlılık derecesine göre ayarlanmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ-1

Elma Kompostosu Hazırlama

- **Malzemeler**
 - 1 kg elma
 - 800 ml su (4 su Bardağı)
 - 400 g toz şeker
 - 2 adet çubuk tarçın
 - 10 adet kavrulmamış badem

İşlem Basamakları	Öneriler
	➤ İş giyisilerinizi kontrol ediniz.
➤ Araçları hazırlayınız	➤ Hijyen ve sanitasyon kurallarına uyunuz.
➤ Meyveleri hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Elmaları bol suda yıkayınız➤ Küvete suyu koyunuz. Elmaların kararmaması için suya bir miktar limon suyu ve tuz ilave ediniz➤ Elmaların kabuklarını soyunuz (ekonomik olmaya özen gösteriniz.)➤ Elmaları ortadan ikiye bölüp çekirdeklerini parizyen kaşıkla çıkarınız.➤ Soyulan elma parçalarını su içerisine koyunuz ve kaynatınız.
➤ Süsleme gereçlerini hazırlayınız	<ul style="list-style-type: none">➤ Bademleri kabuklarının soyulması için kaynar suda bekletiniz➤ Bademlerin kabuklarını soyunuz➤ Soyduğunuz bademleri enine ikiye ayırıp bir kaseye alınız.➤ Süsleme için nane yaprakları da kullanabilirsiniz

UYGULAMA FAALİYETİ-2

Kiraz Kompostosu Hazırlama

- **Malzemeler (4 kişilik):**
 - 850 g kiraz
 - 800 ml su (4 su bardağı)
 - 250 g toz şeker

İşlem Basamakları	Öneriler
	➤ İş giyiselerinizi kontrol ediniz.
➤ Araçları hazırlayınız.	➤ Hijyen ve sanitasyon kurallarına uyunuz.
➤ Meyveleri hazırlayınız.	➤ Kirazları bol suda yıkayınız . ➤ Saplarını ayıklayınız. ➤ Kaynatılmış şekerli suya atıp pişiriniz.
➤ Süsleme gereçlerini hazırlayınız.	

UYGULAMA FAALİYETİ-3

Kuru Kayısı Hoşafı Hazırlama

- Malzemeler (4 kişilik):
 - 350 g kuru kayısı
 - 1.5 lt su(6 su bardağı)
 - 250 g toz şeker
 - 10 adet kavrulmuş badem

İşlem Basamakları	Öneriler
	➤ İş giyiselerinizi kontrol ediniz.
➤ Araçları hazırlayınız.	➤ Hijyen ve sanitasyon kurallarına uyunuz
➤ Meyveleri hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kayısları ayıklayıp bol suda yıkayınız (Ayıklama işlemi sırasında ekonomik olmaya özen gösteriniz.).➤ Kayısları derseniz iki parçaya ayırabilirsiniz..➤ Kayısı hoşafı için önceden kuru kayısları su ile kabartınız (daha çok kabarması için kayısları akşamdan suya koyabilirsiniz.).➤ Suda bekletmeye vaktiniz yoksa, su miktarını 2 lt'ye çıkarıp bir taşım kaynatabilirsiniz.Şekerli suda pişiriniz.
➤ Süsleme gereçlerini hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Bademleri kabuklarının soyulması için kaynar suda bekletiniz➤ Bademlerin kabuklarını soyunuz➤ Soyduğunuz bademleri enine ikiye ayırıp bir kaseye alınız.➤ Süsleme için nane yaprakları da kullanabilirsiniz

UYGULAMA FAALİYETİ-4

Armut Hoşafı Hazırlama

- Malzemeler (4 kişilik)
 - 1 kg kuru armut
 - 1.5 lt su (6 su bardağı)
 - 500 gr toz şeker
 - 4 adet karanfil

İşlem Basamakları	Öneriler
	➤ İş giysislerinizi kontrol ediniz.
➤ Araçları hazırlayınız.	➤ Hijyen ve sanitasyon kurallarına uyunuz.
➤ Meyveleri hazırlayınız.	➤ Kurutulmuş armutları ayıklayıp bol suda yıkayınız (ayıklama işlemi sırasında ekonomik olmaya özen gösteriniz). ➤ Kuru armutları su ile kabartınız (daha çok kabarması için kayısıları akşamdan suya koyabilirsiniz.). ➤ Suda bekletmeye vaktiniz yoksa, su miktarını 2 lt'ye çıkarıp bir taşım kaynatabilirsiniz. Şekerli suda pişiriniz
➤ Süsleme gereçlerini hazırlayınız.	➤ Süsleme için nane yaprakları kullanabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruların doğru cevaplarını seçerek işaretleyiniz.

A- OBJEKTİF TEST (ÇOKTAN SEÇMELİ TEST)

SORULAR

1. Türklerin yeme kültüründe sofrada aşağıdakilerden hangisi fazla yer almazdı?
A)Komposto B)Hoşaf C)Su D)Şerbet
2. Kompoto ve hoşaf lar daha çok hangi tür yemeklerin arkasından ikram edilir?
A)Çorba B)Pilav C)Sebze yemeği D)Et yemeği
3. Aşağıdakilerden hangisi meyveleri hazırlamada dikkat edilecek noktalardandır?
A) Taze meyveler kullanılacaksa mutlaka mevsim meyveleri tercih edilmelidir.
B) Kullanılacak taze meyveler, eziksiz, beresiz, çürüksüz olmalıdır.
C) Kuru meyvelerde renk değişikliği olmamalı, beyaz lekeler, küf bulunmamalıdır.
D) Hepsi
- 4- Günümüzde komposto ve hoşaf lar ne zaman daha çok tüketilmektedir?
A)Ramazan ayı B)Muharrem ayı
C)Bayramlarda D)Her zaman
- 5- Taze ve kuru meyveler hangi besin ögesinin kaynağı sayılamazlar?
A)Karbonhidratlar B)Vitaminler
C)Mineral maddeler D)Proteinler

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendirebilirsiniz.

Eksikliklerinizi faaliyete tekrar dönerek araştırarak ya da öğretmeninizden yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

B. UYGULAMALI TEST

Grup arkadaşınızla gerekli araç, gereç ve ortamı hazırlayarak birbirinizi değerlendiriniz.

	Evet	Hayır
1. Kişisel hijyen		
A) Kıyafetinizi eksiksiz giydiniz mi (gömlek, kep, fular, önlük, pantolon, terlik)?		
B) Kıyafetiniz temiz ve ütülü mü?		
C) Kişisel bakımınızı yaptınız mı (banyo, tırnak, saç, sakal, el yıkama)?		
D) Takılarınızı çıkardınız mı (yüzük, saat, kolye, bileklik, küpe)?		
2. Araç-gereç seçimi		
A) Araçlarınızı doğru seçtiniz mi?		
B) Gereçlerinizi doğru seçtiniz mi?		
C) Süsleme gereçlerini hazırladınız mı?		
3. Temiz ve düzenli çalıştınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yukarıdaki testi kendiniz ya da bir arkadaşınızın yardımıyla uygulayın.

Uygulamanız sonucunda çıkan Hayır cevaplarınızı tekrar ediniz.

Cevaplarınızın hepsi Evet ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Yörelere özgü, komposto ve hoşafı pişirerek servise hazır hale getirebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizdeki otel mutfağı, restaurant ve kurum mutfaklarında hazırlanan komposto hoşaf çeşitlerinin nasıl hazırlandıklarını araştırınız.
- Yemek dergi ve kitaplarını, yörenizle ilgili web sitelerini araştırarak komposto ve hoşaf çeşitlerini inceleyiniz.

2. KOMPOSTO VE HOŞAF PİŞİRME

2.1. Komposto ve Hoşaf Çeşitleri ve İşlem Basamakları

Komposto ve hoşaf yapımı için bir çok meyve kullanılır. Komposto ve hoşaf, hazırlamada kullanılan meyveye göre isimlendirilir (vişne kompostosu, kayısı kompostosu, elma hoşafı, erik hoşafı gibi). Bunun dışında iki veya daha fazla meyve birlikte kullanılarak da komposto ve hoşaf yapılır (Resim 2.1).

Resim 2.1: Hazırlanmış kuru meyve hoşafı

Türk mutfağında uygulanan komposto ve hoşaf çeşitleri genel olarak şunlardır:

Kompostolar	Hoşaf lar
➤ Ayva kompostosu	➤ Ayva hoşafı
➤ Elma kompostosu	➤ Elma hoşafı
➤ Armut kompostosu	➤ Armut hoşafı
➤ Kayısı kompostosu	➤ Kayısı hoşafı
➤ Şeftali kompostosu	➤ Şeftali hoşafı
➤ Erik kompostosu	➤ Erik hoşafı
➤ Vişne kompostosu	➤ Vişne hoşafı
➤ Çilek kompostosu	➤ İncir hoşafı
➤ Kiraz kompostosu	➤ Karışık meyve hoşafı
➤ Ağaççileği kompostosu	
➤ Portakal kompostosu	

Hoşaf hazırlamada uygulanacak işlem basamakları:

- Kuru meyveler önceden ıslatılarak kabartılır. Gerekirse biraz haşlanır.
- Meyveler yumuşayınca kadar haşlanır.
- Meyveler yumuşayınca şeker ilave edilerek birlikte kaynatılır.
- Karanfil, çubuk tarçın, çubuk vanilya veya meyve suyu, meyve esansları ile tatlandırılabilir.
- Tat ve kıvam kontrolü yapılır.
- Ocaktan alınır ve soğuk servis yapılır.

Komposto hazırlamada uygulanacak işlem basamakları:

- Küçük meyveler tane olarak kullanılabilirken (çilek, erik, üzüm gibi), büyük meyveler parçalanarak dilimlere ayrılır (elma, şeftali, portakal gibi).
- Şeker ve su kıvam oluşturana kadar kaynatılır.
- Kullanılan taze meyveler kaynayan şekerli suya ilava edilir.
- Meyveler yumuşayınca tencere ocaktan alınır.
- Soğuk olarak servis yapılır.

2.2. Servise Hazırlama İlkeleri

Komposto ve hoşaf ların servisinde, hazırlanan komposto ve hoşaf lar mutlaka iyi soğutulmuş olarak sunulması Türk Mutfağında bir gelenektir. Ancak bu işlem, hoşafa veya kompostoya buz eklenerek yapılmamalıdır. Çünkü sonradan eklenen buz çözüldüğünde, su

miktarını arttırarak tadını bozar. Bu nedenle soğutma işlemi buzdolabında yapılmalıdır. Hatta kullanılacak kaselerinde önceden soğutulması servisin daha güzel ve başarılı olmasını sağlar.

Komposto ve Hoşafı Servise Hazırlama İlkeleri

- Komposto ve hoşafı kaselerde servis edilir. Porselen, seramik, ayaklı ve ayaksız cam kaseler kullanılabilir.
- Sulu tatlılar oldukları için kaşıkla servisi yapılır.
- Mutlaka soğuk olarak servis edilir. İçerisine buz atılarak soğutulmamalıdır. Buzdolabında soğutulabilir.
- Soğuk servis için kullanılacak kaseler de önceden soğutulabilir.
- Servis edilmeden önce badem, ceviz, antep fıstığı, taze nane yaprakları ile süslenebilir.

UYGULAMA FAALİYETİ-1

Elma Kompostosu

- Malzemeler
 - 1 kg elma
 - 800 ml su (4 su bardağı)
 - 400 g toz şeker
 - 2 adet çubuk tarçın
 - 10 adet kavrulmamış badem

İşlem Basamakları	Öneriler
	<ul style="list-style-type: none">➤ İş giyisilerinizi kontrol ediniz.➤ Hijyen ve sanitasyon kurallarına uyunuz.➤ Ekonomik olunuz➤ Yöre etiğine uyunuz
<ul style="list-style-type: none">➤ İşlem basamaklarını uygulayarak yöresel kompostolar hazırlayınız. <p>Resim 2.2: Hazırlanmış elma hoşafı</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ Hazırlanmış olduğunuz elmaları suyu ile birlikte tencereye koyup yumuşayınca kadar haşlayınız.➤ Elmaların parçalanmaması için çok haşlamayınız. Haşlama süresi elmaların çeşidine göre değişmekle birlikte 8-10 dakika yeterli olur.➤ Tencereyi ocaktan indirmeye yakın şekerini ilave ediniz.➤ Gerekirse biraz daha kaynatabilirsiniz.➤ Tat ve lezzet kontrolü yapınız.➤ Ateşten alarak soğutunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Süsleyerek servise hazır hale getiriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Bademleri ilave ediniz➤ Kaselere boşaltarak soğuk servis yapınız.

UYGULAMA FAALİYETİ-2

Kiraz Kompostosu

- Malzemeler (4 kişilik):
 - 850 g kiraz
 - 800 ml su (4 su bardağı)
 - 250 g toz şeker
 - 4 dal taze nane

İşlem Basamakları	Öneriler
	<ul style="list-style-type: none">➤ İş giyisilerinizi kontrol ediniz.➤ Hijyen ve sanitasyon kurallarına uyunuz.➤ Ekonomik olunuz.➤ Yöre etiğine uyunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ İşlem basamaklarını uygulayarak yöresel kompostolar hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Suyu ile şekerle birlikte kaynatınız.➤ Hazırlamış olduğunuz kirazları kaynamakta olan şekerli suya atınız.➤ Kirazların dağılmaması için pişme süresini iyi ayarlayınız.➤ Tat ve lezzet kontrolü yapınız.➤ Ateşten alarak soğutunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Süsleyerek servise hazır hale getiriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kaselere boşaltarak soğuk servis yapınız.
	 <p>Resim 2.3:Hazırlanmış kiraz kompostosu</p>

UYGULAMA FAALİYETİ-3

Kuru Kayısı Hoşafı

- Malzemeler (4 kişilik):
 - 350 g kuru kayısı
 - 1.5 lt su (6 su bardağı)
 - 250 gr toz şeker
 - Çubuk tarçın

İşlem Basamakları	Öneriler
	<ul style="list-style-type: none">➤ İş giyisilerinizi kontrol ediniz.➤ Hijyen ve sanitasyon kurallarına uyunuz.➤ Ekonomik olunuz.➤ Yöre etiğine uyunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ İşlem basamaklarını uygulayarak yöresel kompostolar hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kuru kayısıları suda kayısılar yumuşayınca dek haşlayınız .➤ Kayısların dağılmaması için pişme süresini iyi ayarlayınız.➤ Toz şekeri çubuk tarçın ilave ederek birlikte kısa bir süre daha kaynatınız.➤ Piştikten sonra ocaktan alıp soğutunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Süsleyerek servise hazır hale getiriniz	<ul style="list-style-type: none">➤ Kaselere boşaltarak soğuk servis yapınız.
	 <p>Resim 2.4:Hazırlanmış kuru kayısı hoşafı</p>

UYGULAMA FAALİYETİ-4

Armut Hoşafı

- Malzemeler (4 kişilik)
 - 1 kg taze armut
 - 1.5 lt su(6 su bardağı)
 - 500 g toz şeker
 - 4 adet karanfil

İşlem Basamakları	Öneriler
	<ul style="list-style-type: none">➤ İş giyisilerinizi kontrol ediniz.➤ Hijyen ve sanitasyon kurallarına uyunuz.➤ Ekonomik olunuz.➤ Yöre etiğine uyunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ İşlem basamaklarını uygulayarak yöresel kompostolar hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kuru armutları suda armutlar yumuşayınca dek haşlayınız.➤ Armutların dağılmaması için pişme süresini iyi ayarlayınız.➤ Toz şekeri, çubuk tarçını ve karanfili ilave ederek birlikte kısa bir süre daha kaynatınız.➤ Piştikten sonra ocaktan alıp soğutunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Süsleyerek servise hazır hale getiriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kaselere boşaltarak soğuk servis yapınız. <p>Resim 2.5: Hazırlanmış armut hoşafı</p>

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruların doğru cevaplarını seçerek işaretleyiniz.

A- OBJEKTİF TEST (ÇOKTAN SEÇMELİ TEST)

SORULAR

	Doğru	Yanlış
1. Hoşaf ve kompostolar sadece bir çeşit meyveden hazırlanır.	()	()
2. Komposto ve hoşaf pişirilirken şeker ocaktan inmeden hemen önce eklenir.	()	()
3. Komposto ve hoşaf lar ılık servis edilir.	()	()
4. Komposto ve hoşaf ların süslenmesinde badem, ceviz, antep fıstığı kullanılabilir.	()	()
5. Komposto ve hoşaf lar sonradan ilave edilen buz tadını bozmaz.	()	()
6. Kuru meyveler önceden su ile kabartılmalıdır.	()	()
7. Yumuşak meyveler kaynayan şekerli suya edilir.	()	()
8. Komposto ve hoşaf lar tat ve koku vermek için karanfil katılır.	()	()

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendirebilirsiniz.

Eksikliklerinizi faaliyete tekrar dönerek araştırarak ya da öğretmeninizden yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

B. UYGULAMALI TEST

Grup arkadaşınızla gerekli araç, gereç ve ortamı hazırlayarak birbirinizi değerlendiriniz.

	Evet	Hayır
1. Kişisel hijyen		
A) Kıyafetinizi eksiksiz giydiniz mi (gömlek, keş, fular, önlük, pantolon, terlik)?		
B) Kıyafetiniz temiz ve ütülü mü?		
C) Kişisel bakımınızı yaptınız mı (banyo, tırnak, saç, sakal, el yıkama)?		
D) Takılarınızı çıkardınız mı (yüzük, saat, kolye, bileklik, küpe)?		
2. Araç-gereç seçimi		
A) Araçlarınızı doğru seçtiniz mi?		
B) Gereçlerinizi doğru seçtiniz mi?		
3. İşlem basamakları		
A) İşlem basamaklarını uygulayarak yöresel komposto ve/veya hoşaf lar hazırladınız mı?		
B) Süsleyerek servise hazır hale getirdiniz mi?		
4. Temiz ve düzenli çalıştınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yukarıdaki testi kendiniz ya da bir arkadaşınızın yardımıyla uygulayın.

Uygulamanız sonucunda çıkan Hayır cevaplarınızı tekrar ediniz.

Cevaplarınızın hepsi Evet ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

PERFORMANS TESTİ

	Evet	Hayır
1. Kişisel hijyen		
A) Kıyafetinizi eksiksiz giydiniz mi (gömlek, kepe, fular, önlük, pantolon, terlik)?		
B) Kıyafetiniz temiz ve ütülü mü?		
C) Kişisel bakımınızı yaptınız mı (banyo, tırnak, saç, sakal, el yıkama)?		
D) Takılarınızı çıkardınız mı (yüzük, saat, kolye, bileklik, küpe)?		
2. Araç-gereç seçimi		
A) Araçlarınızı doğru seçtiniz mi?		
B) Gereçlerinizi doğru seçtiniz mi?		
3. İşlem basamakları		
A) Araçlarınızı doğru seçtiniz mi?		
B) Gereçlerinizi doğru seçtiniz mi?		
C) Süsleme gereçlerini hazırladınız mı?		
D) İşlem basamaklarını uygulayarak yöresel kompostolar ve/veya hoşaf lar hazırladınız mı?		
E) Süsleyerek servise hazır hale getirdiniz mi?		
4. Ürünü değerlendirme		
A) Pişirmeyi zamanında tamamladınız mı?		
B) Ürünün görüntüsü istenilen nitelikte mi?		
C) Ürünün pişmişliği istenilen nitelikte mi?		
D) Ürünün lezzeti istenilen nitelikte mi?		

DEĞERLENDİRME

“Türk Mutfağında Komposto ve Hoşaf lar” modülünü tamamladınız.

Yapılan performans testi sonunda Hayır cevaplarınız bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız modülü tekrar ediniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1.	C
2.	B
3.	D
4.	A
5.	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1.	Y
2.	D
3.	Y
4.	D
5.	Y
6-	D
7-	D
8	D

KAYNAKÇA

- AKTOROS, Fikret, **Yemek Dünyası**, Erbe lt, İstanbul, 1989.
 - ARLI Mine, N.ŞANLIER, S.KÜÇÜKKÖMÜRLER, Y.ERSOY, M.YAMAN, L.ÖZGEN, S.ŞEREN, H.GÜMÜŞ, **Yiyecek Üretimi 2**, YAPA, İstanbul, 2002.
 - CEMEROĞLU Bekir, J.ACAR, **Meyve ve Sebze İşleme Teknolojisi**, Sanem Matbaa, Ankara, 1986.
 - GÜRMEŖN Ülker, **Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulamaları**, MEB, İstanbul 2000.
 - HALICI Nevin, **Türk Mutfağı**, Güven Mat., Ankara, 1990.
 - KAYA Ahmet, **Temel Mutfak Bilgisi**, Antalya, 2000.
 - ŞAVKAY Tuğrul, **Osmanlı Mutfağı**, ŞEKERBANK, İstanbul, 2000.
 - ŞAVKAY Tuğrul, **Türk Tatlı Kitabı**, ŞEKERBANK, İstanbul, 2000.
 - TOYGAR Kamil, **Türk Mutfak Kültürü Üzerine Araştırmalar**, Ankara, 1999.
 - TÜRABİ Efendi, Çev.A.İltan Aktürk, **Osmanlı Mutfağı**, Dönence Yay., İstanbul, 2005.
 - USTA Necip, **Türk Tatlı Sanatı**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1989.
 - YEĞEN Ekrem M., **Alaturka/Alafranga Tatlı-Pasta Öğretimi**, İstanbul, 1992.
 - YERASİMOS, Marianna, **Yüzyıllarboyu Osmanlı Mutfağı**, Boyut Kitabevi, İstanbul, 2002.
- www.kulturturizm.gov.tr/tr
 - www.tarim.gov.tr/meyve